

ALTIN,
2020'NİN GETİRİ
ŞAMPİYONU OLDU

ATTILA KÖKSAL

- ▶ "DÜNYA DÜZLEŞTİ, AMA GELİR DAĞILIMI ÇOK BOZULDU"
- ▶ KÜRESEL ENERJİDE DENGELER DEĞİŞTİ
- ▶ AFRİKA'DA 1.2 TRİLYON DOLARLIK PAZAR FIRSATI
- ▶ KORONAVİRÜS KRİZİ, BALKAN ÜLKELERİNİ FENA VURDU

AYLIK EKONOMİ / FİNANS DERGİSİ

OCAK 2021 • YIL 10 • SAYI 120 • FİYATI: 20 TL

turcomoney

www.turcomoney.com

ZİRAAT KATILIM GENEL MÜDÜRÜ METİN ÖZDEMİR

TÜRKİYE'DE HIZLI BİR DNŐŐM SÜRECİ BAŞLAYACAK

YURTDİŐİ FİYATI 6\$
KKTC FİYATI ₺25

9 772146 253404

TÜRK LİRASINA OLAN
GÜVENİ YENİDEN
TESİS ETMELİYİZ

OSMAN AKYÜZ

ALİ KAMİL UZUN

PANDEMİ
VE SONRASI
GELECEK

BÜLENT ŞENVER

44

ZİRAAT KATILIM GENEL MÜDÜRÜ METİN ÖZDEMİR

TÜRKİYE'DE HIZLI BİR DÖNÜŞÜM SÜRECİ BAŞLAYACAK

72

TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ OSMAN AKYÜZ

CİDDİ BİR DOLARİZASYON VAR, TÜRK LİRASI'NA OLAN GÜVENİ YENİDEN TESİS ETMELİYİZ

84

DUAYEN BANKACI BÜLENT ŞENVER, TURCOMONEY'E KONUŞTU

2021'İN İLK YARISI DA KAYIP YIL OLUR, EKONOMİ, ANCAK HAZİRAN'DAN SONRA TOPARLANIR

146

TURCOMONEY JÜRİSİ, İLK TOPLANTISINI GEÇEN AY DİJİTAL ORTAMDA GERÇEKLEŞTİRDİ

TÜRKİYE'YE VE DÜNYAYA DEĞER KATANLAR BELİRLENECEK

58

"KAYA GAZİ DÖVRİMİ" ABD'Yİ NET İHRACATÇI YAPTI

KÜRESEL ENERJİDE DENGELER DEĞİŞTİ

100

TÜRK YATIRIMCILARIN YENİ GÖZDESİ, AFRIKA

1.2 TRİLYON DOLARLIK PAZAR

AVRUPA EDİSYONU

Europe

OCAK 2021

MERKEL SONRASI AB VE ALMANYA NE OLACAK?

WHAT WILL BE THE STATUS OF THE EUROPEAN UNION AND GERMANY AFTER MERKEL?

AVRUPA BİRLİĞİ DAIMİ TEMSİL CİSİ, BÜYÜKLEŞTİRİLMİŞ KEMAL İZCAY
EUROPEAN UNION PERMANENT REPRESENTATIVE, KEMAL İZCAY

AVRUPA BİRLİĞİ, TÜRKİYE İLE STRATEJİK VE POLİTİK GÜÇ OLUR
EUROPEAN UNION IS A STRATEGIC AND POLITICAL POWER WITH TURKEY

TURCOMONEY BALKANLAR EDİSYONU

Balkans

OCAK 2021

KORONAVİRÜS KRİZİ, BALKAN ÜLKELERİNİ FENA VURDU

CORONAVIRUS CRISIS HITS BALKAN STATES HARD

ÇİN, BALKAN ÜLKELERİNİ LİSTE BAŞINA KOYDU
CHINA PULLS BALKAN COUNTRIES ON TOP OF THE LIST

TÜRKİYE'NİN BALKAN ÜLKELERİNE NADİMLERİ VE TİCARİTİ HICLA ABİTİYOR
TURKEY'S HOSTILITY AT NEW YEAR ANS THE BALKAN ECONOMIES IS BECOMING OBVIOUS

YAZARLAR

Ali Coşkun	Orhan Ökmen	Şaban Çağırın	Doç. Dr. Ertuğrul Kızılkaya	Dr. Fatih Anıl	Gürdoğan Yurtsever	Ali Kamil Uzun	Prof. Dr. Mehmet Yazıcı	Prof. Dr. Erginbay Uğurlu
								
Yeni yıla girerken	2021 yılında ekonomide neler bekliyoruz?	Dünya düzleşti, ama gelir dağılımı çok bozuldu	Spekülatif sermaye makroekonomik sorunları çözebilir mi?	E-ticarete yönelmeyenlerin geleceği tehlikede	Para transferinde zaman kısıtlaması kalkıyor	Pandemi ve sonrası gelecek	Startup finansmanına hazırlık	COVID-19 ve maske ticareti üzerine
>32	>34	>42	>56	>66	>82	>96	>112	>114

Osman Göktaş	Alper Nergiz	Attila Köksal	Prof. Dr. Faruk Şen
			
TL varlıklarda güçlenme sürebilir. BİST endeksi yeni zirveler test edebilir	2021'de neler olacak?	Altın, 2020'nin getiri şampiyonu oldu	Türkiye, 2021'de AB'ye imtiyazlı ortak olmalı
>132	>134	>118	>2

142

DOÇ. DR. ERTUĞRUL KIZILKAYA

ENFLASYON % 14 SEVİYESİNE ÇIKTI, CARİ AÇIK ARTMAYA DEVAM EDİYOR

138

UMUT TUNCER

2021 YILINDA PETROLÜ NELER BEKLİYOR?

DUAYEN BANKACI BÜLENT ŞENVER, TURCOMONEY'E KONUŞTU

2021'in ilk yarısı da kayıp yıl olur, Ekonomi, ancak Haziran'dan sonra toparlanır

Bülent Şenver, 1990'lı yılların başında Türkiye'nin en ünlü bankacılarından. 1987-1993 arasında Pamukbank'ın genel müdürlüğünü yapan Şenver, bankacılık sektöründe birçok yeniliğe imza atmıştı.

Son yıllarda sosyal sorumluluk projelerinde aktif görev yapan Bülent Şenver, Türk ekonomisini değerlendirdi, 2021 yılı için beklentilerini anlattı... Şenver, Turcomoney'nin sorularını yanıtladı...

2020, EKONOMİ İÇİN KAYIP BİR YIL OLDU

Pandemi, hem Türkiye hem de dünya ekonomisini olumsuz etkiledi. Ekonomi neredeyse durma noktasına geldi. Esnaf dükkanlarını açamaz ve satış yapamaz duruma geldi. Birçok kişi işini kaybetti. Şirketler ve bireyler, bankalara borçlarını ödeyemez duruma geldi. 2020 yılı, ekonomi için kayıp bir yıl oldu.

HAZİRAN'DAN İTİBAREN TOPARLANMA BEKLENEBİLİR

Aşı sonrası 2021 yılının Haziran ayından başlayarak ekonomide yeniden bir toparlanma beklenebilir. 2021 yılının yarısı da kayıp bir yıl olacağına benziyor. İlk altı ayda önemli bir iyileşme beklememek gerekir. Haziran 2021'e kadar elli milyon kişiyi aşılabilirdiğimiz takdirde yılın son çeyreğinde normale dönüş beklenmelidir.

ŞİRKETLER 10 YILDA YAPILACAK İŞLERİ HIZLANDIRACAK

Her sıkıntılı dönemden çıkarılacak bazı dersler ve pozitif değişimler vardır. Bu süreç daha hızlı dijitalleşme, daha etkin çalışma, mekandan bağımsız iş yapma modellerinin gelişmesini sağlayacaktır. Şirketlerin önümüzdeki 10 yılda yapacakları işleri süratlendirerek birkaç yıl içinde tamamlanmalarına imkan yaratacaktır.

Bülent Şenver, bankacılık sektörünün duayen isimlerinden... Sektörde bugün uygulanan birçok yeniliği başlattı. Turcomoney'nin sorularını cevaplandırırken, Türkiye ekonomisiyle ilgili önemli saptamalarda bulundu.

Pandeminin hem Türkiye hem de dünya ekonomisini olumsuz etkilediğini, ekonomilerin durma noktasına geldiğini ancak bu zorlu döneme ek olarak Türkiye'nin hızlı büyümeye ihtiyacı olduğunu vurguladıktan sonra şöyle devam ediyor:

“Büyümeyi üretim ekonomisi yaratarak gerçekleştiremiyoruz. Tüketimi arttırarak ve taş, toprağa, betona, köprüye, tünele, yollara borç para ile yatırım yaparak büyümeyi tercih ediyoruz. Büyüme modelimizi daha fazla üretim odaklı hale getirmeliyiz. Türkiye'yi modern, çağdaş, insanların gelir düzeyi yüksek, refah içinde yaşayan duruma getirebilmek için öncelikle iki şeyi ülkemizde değiştirmek gerekir. Birincisi zihniyetimizi değiştirmemiz gerekir. İkincisi ise ekonomik modelimizi değiştirmemiz gerekir. Ülkenin çıkış yolu bu iki modeli değiştirip tersine çevirmemiz gerekiyor.”

Bülent Şenver, toparlanmanın Haziran ayından itibaren olacağını vurguluyor: “2021 yılının yarısı da kayıp bir yıl olacağına benziyor. 2021 yılının ilk altı ayında ekonomide önemli bir iyileşme beklemem gerekir. Haziran 2021'e kadar elli milyon kişiyi aşılayabildiğimiz takdirde yılın son çeyreğinde normale dönüş beklenmelidir.”

İş insanlarına önümüzdeki dönemde yeni teknolojilere yatırım yapmalarını öneriyor ve “Yeni teknolojileri yurt dışında bulmuş ve uygulamasına başlamış yabancı şirketler ile ortaklık kurup onları ülkemize yatırım yapmaya ikna etmeliler. Eski zihniyeti bırakmalarını tavsiye ederim. Eski zihniyet dediğim “sermayesiz iş yapmak” zihniyeti” diyor.

Bülent Şenver, sadece başarılı bir bankacı değil, aynı zamanda bir sosyal sorumluluk lideri... Kurduğu Herkes Kitap Vakfı, kitap okumayı sevdirmek, yaygınlaştırmak ve ihtiyaç sahiplerine kitap iletmeyi hedefliyor. Etik Değerler Merkezi Derneğini ise gençlerde etik anlayışı bilinci oluşturmak ve ülkemizde etik uygulamaları arttırmak amacıyla kurmuş.

Deneyimli bankacı Bülent Şenver ile keyifli ve doyurucu bir söyleşi yaptık:

- Sayın Bülent Şenver, öncelikli olarak sizi tanıyalım... Bize kendinizden söz eder misiniz?

ŞENVER: İş hayatıma Londra'da Arthur Andersen şirketinde başladım. On bir yıl Arthur Andersen şirketinde çalıştım. Daha sonra Türkiye'de bir bankadan iş teklifi aldım. Banka genel müdürü oldum. İş hayatımın bundan sonraki bölümünü emekli olana kadar bankacı olarak sürdürdüm. Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği TÜSİAD üyesi olarak parlamento komisyonunda ve dış ilişkiler

komisyonunda görev aldım. TÜSİAD'ın ilk “İş Ahlakı İlkelerini” yazdım. Daha sonra Türk Amerikan İş İnsanları Derneğinin (TABA AmCham) Yönetim Kurulu başkanı oldum. Bu görevdeyken Avrupa'daki Amerikan Ticaret Odaları Konseyi (European Council of American Chambers of Commerce) icra kurulu üyeliği ve hazine başkanlığı yaptım. Üniversitelerde bankacılık, finans ve etik dersleri verdim. Etik Değerler Merkezi Derneği Kurucu Onursal Başkanı ve Herkes Kitap Vakfı Kurucu Genel Başkanım.

BİRÇOK YENİ UYGULAMAYI TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNE KAZANDIRDIM

- Bankacılık sektöründe birçok yeniliği başlattınız. Bunlardan bahsedebilir misiniz?

ŞENVER: Türk bankacılık sistemine birçok yeniliği getirdim. Türkiye'de ilk resimli kredi kartı uygulamasını başlattım. İlk banka çağrı merkezini kurdum. Türkiye'de ilk özel banka olarak konut kredisi uygulaması başlattım. Dünyada bulunan tüm önemli para birimlerini birleştiren ilk “Dünya Para”

mevduat hesabı ve “Günöbirlik Kredi” uygulamasını başlattım.

Anadolu illerindeki müşterilerin sadakatini arttırmak için bankacılıktaki ilk CRM niteliğindeki “Anadolu Çıkartması” projesi, ilk ihracatını veya ithalatını yapan, ilk dükkanını açan, yılın ilk fındık, tütün, pancar satışını gerçekleştiren müşterilere “Siftah Parası” uygulaması ve daha birçok yeni uygulamaları Türk bankacılık sistemine kazandırdım.

BÜYÜME MODELİMİZİ ÜRETİM ODAKLI YAPMALIYIZ

Büyümeyi üretim ekonomisi yaratarak gerçekleştiremiyoruz. Tüketimi arttırarak ve taş, toprağa, betona, köprüye, tünele, yollara borç para ile yatırım yaparak büyümeyi tercih ediyoruz. Büyüme modelimizi daha fazla üretim odaklı hale getirmeliyiz. Yatırımcının parasını üretime yönlendirmeliyiz.

YATIRIMCI İÇİN GÜVEN ORTAMI YENİDEN KURULMALI

Ümidimiz yeni ekonomi yönetiminin ülkemize duyulan güveni yeniden tesis etmesi. Yeni ekonomi yönetimine büyük sorumluluklar düşüyor. Bu güven sağlanmaz ise yabancı yatırımcı o ülkeye yatırım yapmakta tereddüt eder. Yatırımcının istediği güven ortamı oluşursa yurtdışından sermaye girişi gerçekleşebilir.

2021 YILININ İLK YARISI DA KAYIP BİR YIL OLACAĞA BENZİYOR

- Duayen bir bankacı olarak koronavirüs salgını ve sonrasında hem küresel hem de ülkemiz ekonomisi hakkında beklentileriniz nedir? Çok keskin bir daralma süreci yaşanıyor. Sizce canlanma olacak mı? Ne zaman ve ne tür bir canlanma yaşanacak?

ŞENVER: Pandemi hem Türkiye hem de dünya ekonomisini olumsuz etkiledi. Koronavirüs öncesi ülkemizde

ekonomi zaten iyi gitmiyordu. İki milyona yaklaşan virüs kapan ve pozitif çıkan nüfus giderek artarken ekonomi neredeyse durma noktasına geldi.

Bu durum en fazla küçük ve orta ölçekli şirketleri olumsuz etkiledi. Esnaf dükkanlarını açamaz ve satış yapamaz duruma geldi. Birçok kişi işini kaybetti. Şirketler ve bireyler bankalara borçlarını ödeyemez duruma geldi. 2020 yılı ekonomi için kayıp bir yıl oldu. Aşı sonrası 2021 yılının Haziran ayından başlayarak ekonomide yeniden bir toparlanma beklenebilir. 2021 yılının yarısı da kayıp bir yıl olacağı benziyor.

ÜLKEMİZİN BORÇLARI ARTTI, İŞSİZLİK ARTTI, TOPLUM ESKİNE GÖRE DAHA FAKİRLEŞTİ

- Çok kötü geçen, insanlık olarak belki de hiç anmak bile istemeyeceğimiz 2020 yılını geride bırakıyoruz. 2021'den beklentileriniz nelerdir?

ŞENVER: 2021 yılının ilk altı ayında ekonomide önemli bir iyileşme beklemem gerekir. Haziran 2021'e kadar elli milyon kişiyi aşılayabildiğimiz takdirde yılın son çeyreğinde normale dönüş beklenmelidir.

Bu zorlu dönemde döviz kurları arttı. Faiz oranları yükseldi. Ülkemizin borçları arttı. İşsizlik arttı. Toplum eskine göre daha fakirleşti.

Fakat her sıkıntılı dönemden çıkarılacak bazı dersler ve pozitif değişimler vardır. Bu süreç daha hızlı dijitalleşme, daha etkin çalışma, mekandan bağımsız iş yapma modellerinin gelişmesini sağlayacaktır. Şirketlerin önümüzdeki 10 yılda yapacakları işleri süratlendirerek birkaç yıl içinde tamamlanmalarına imkan yaratacaktır. Erteledikleri birçok gerekli işin tamamlanması vesile olacaktır.

BÜYÜME MODELİMİZİ DAHA FAZLA ÜRETİM ODAKLI HALE GETİRMELİYİZ

- Salgın döneminde Türkiye ekonomisi sancılı bir dönem yaşıyor. Döviz kurlarındaki yükseliş, fiyat artışları ve enflasyon, durgunluk, döviz rezervlerimizin azalması en güncel konular... Kimi uzmanlar ve banka raporları Türkiye ekonomisinin gelişmekte olan dünyanın kırılğan ve savunmasız ekonomileri arasında başı çektiğini savunuyor. Bu konuda görüşünüz nedir?

ŞENVER: Salgın döneminde tüm dünya ekonomilerinin zorluk çektiği

REFORMLAR KAPSAMLI OLMALI

Benim beklentilerim yapılacak reformların kapsamlı olması, sadece ufak tefek rötuşlarla geçiştirilmemesi ve uygulamasının doğru ve etkili yapılmasıdır. Yapılmaya çalışılan ufak tefek rötuşlar ülkeyi düzeltmek için yeterli olmaz. Umarım ki bu yapılmaya çalışılan reformlar geçmiş dönemlerdekine benzemez ve başarılı olur.

ZİHNİYETİMİZİ VE EKONOMİK MODELİMİZİ DEĞİŞTİRMELİYİZ

Türkiye'yi modern, çağdaş, insanların gelir düzeyi yüksek, refah içinde yaşayan duruma getirebilmek için öncelikle iki şeyi ülkemizde değiştirmek gerekir. Birincisi zihniyetimizi değiştirmemiz gerekir. İkincisi ise ekonomik modelimizi değiştirmemiz gerekir. Ülkenin çıkış yolu bu iki modeli değiştirip tersine çevirmemiz gerekiyor.

aşıkâr. Bu zorlu döneme ek olarak Türkiye'nin hızlı büyümeye ihtiyacı var. Bunu gerçekleştirmek için kaynaklarımız yeterli değil.

Büyümeyi üretim ekonomisi yaratarak gerçekleştiremiyoruz. Tüketimi arttırarak ve taşta, toprağa, betona, köprüye, tünele, yollara borç para ile yatırım yaparak büyümeyi tercih ediyoruz. Döviz rezervimiz azalıyor, iç ve dış borçlarımız artıyor. Büyüme modelimizi daha fazla üretim odaklı hale getirmeliyiz. Yatırımcının parasını üretime yönlendirmeliyiz.

ÜMİDİMİZ YENİ EKONOMİ YÖNETİMİNİN ÜLKEMİZE DUYULAN GÜVENİ YENİDEN TESİS ETMESİ

- Diğer yandan ekonomi yönetiminde yaşanan değişiklik, iş dünyasında ve piyasalarda olumlu karşılandı. Güven unsuru geri döndü, yabancı sermaye de geri dönüş sinyalleri verdi. Sizce yeni ekonomi yönetimi yaraları sarıp, göstergeleri normalleştirecek mi?

ŞENVER: Ümidimiz yeni ekonomi yönetiminin ülkemize duyulan güveni yeniden tesis etmesi. Yeni ekonomi yönetimine büyük sorumluluklar

düşüyor. Yabancı yatırımcı bir ülkeye para getirmek için o ülkenin Merkez Bankasının bağımsız, Maliye Bakanlığının doğru kararlar alan ve siyasi otoritenin önemli kurumların doğru kararlarına karışmayan bir politika izlemesini ister.

Bu güven sağlanmaz ise yabancı yatırımcı o ülkeye yatırım yapmakta tereddüt eder. Türkiye genç iş gücü çok olan, potansiyeli yüksek bir ülke. Dolayısıyla yatırımcının istediği güven ortamı olursa yurtdışından sermaye girişi gerçekleşebilir.

BEKLENTİM REFORMLARIN KAPSAMLI OLMASI, SADECE UFAK TEFEK RÖTUŞLARLA GEÇİŞTİRİLMEMESİ

- Ülkemizde sık sık sözü edilen yapısal reformlarla ilgili adımlar atılmaya başlandı. Ekonomik istikrar ve hukuk reformları konusunda istişareler yapılıyor, iş dünyasından görüşler alınıyor. Bu konuda sizin görüşleriniz ve beklentileriniz nedir?

ŞENVER: Benim beklentilerim yapılacak reformların kapsamlı olması, sadece ufak tefek rötuşlarla geçiştirilmemesi ve uygulamasının doğru ve etkili yapılmasıdır. Benim geçmiş tecrübem ülkemizde sık sık yapısal reformlardan bahsedilir. Bu konuda bazı yeni kararlar alınır. Alınan reform kararları yeterli olmaz. Bazı iyi kararlar ise düzgün uygulanmaz. Yapılmaya çalışılan ufak tefek rötuşlar ülkeyi düzeltmek için yeterli olmaz. Belirli bir süre sonra işler yeniden kötüleştiğinde yeni bir reform paketinden bahsedilmeye başlanır. Umarım ki bu yapılmaya çalışılan reformlar geçmiş dönemlerdekine benzemez ve başarılı olur.

ZİHNİYETİMİZİ VE EKONOMİK MODELİMİZİ DEĞİŞTİRMEMİZ GEREKİR

- Duayen bir bankacı olarak birçok defalar benzeri döviz krizleri, yükselen faiz ve enflasyon dönemi yaşamışsınızdır. Deneyimlerinizi aktarır mısınız? Çözüm önerilerinizi paylaşır mısınız?

ŞENVER: Türkiye'yi modern, çağdaş, insanların gelir düzeyi yüksek, refah içinde yaşayan duruma getirebilmek için öncelikle iki şeyi ülkemizde değiştirmek gerekir.

Birincisi zihniyetimizi değiştirmemiz gerekir. Değiştirmemiz gereken zihniyet ile ilgili bazı sözlerimizi sizlere

BANKALARIN KREDİ PORTFÖYÜ OLUMSUZ ETKİLENDİ

Salgın bankaların kredi portföyünü olumsuz yönde etkiledi. Esnaf ve küçük işletmeler satış yapamaz duruma gelince banka borçlarını zamanında ödeyemediler. Bankalar kredi ve faizlerini tahsil etmekte zorluk çektiler. Kredi kartı limitleri sonuna kadar kullanıldı. Bu tür kredi artışları ise bankaları düşündürüyor.

BDDK BANKALARA BAZI KONULARDA KOLAYLIK YAPABİLİR

Bankaların tahsilat konusunda problem yaşama riski artıyor. Önümüzdeki dönemde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun bankalardan istediği asgari sermaye rasyosunda, likidite rasyosunda, problemleri kredi tanımında ve kredilere ayrılacak karşılık oranlarında kolaylıklar yapması beklenebilir.

YENİ TEKNOLOJİLERE YATIRIM YAPMALARINI ÖNERİRİM

İş insanlarına önümüzdeki dönemde yeni teknolojilere yatırım yapmalarını öneririm. Yeni teknolojileri yurt dışında bulmuş ve uygulamasına başlamış yabancı şirketler ile ortaklık kurup onları ülkemize yatırım yapmaya ikna etmeliler. Eski zihniyet olan; "sermayesiz iş yapmak" zihniyetini bırakmalarını tavsiye ederim.

hatırlatayım. "üzümü ye bağını sorma", "devletin malı deniz yemeyen domuz", "bana dokunmayan yılan bin yaşasın", "doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar", "icat çıkartma", "sana mı kaldı", "eski köye yeni adet getirme", "sana mı kaldı", "Türkiye'yi sen mi kurtaracaksın". Ve bunlar gibi kabullendiğimiz birçok şeyi değiştirmemiz gerekir.

İkincisi ise ekonomik modelimizi değiştirmemiz gerekir. Şu an uyguladığımız ekonomik modelin basitçe izahatını şu cümle ile açıklayabiliriz. "Kazandığından çok harcama yap, ürettiğinden çok tüketim yap". Kazandığımızdan çok harcama yapmak için başkasının parasına ihtiyaç duyuyoruz. Yani borçlanıyoruz. Hem devlet hem özel sektör hem de bireyler aşırı borçlanmaya başladı.

Ülkenin iç ve dış borçları giderek büyüyor. Beğenmediğimiz yüksek faizi alın terimiz ile ödemeye çalışıyoruz. Ürettiğimizden çok tükettiğimiz zaman ise başka ülkelerin mallarını ithal etmek zorunda kalıyoruz. İthalat yapabilmek

için döviz ihtiyacımız oluyor. Ülkenin döviz girdi ve döviz çıktı dengesi açık veriyor. Dış ticaret açığı ve cari açıklar artıyor. Döviz açığını kapatmak için ise yeniden döviz cinsinden borçlanmak zorunda kalıyoruz. Dış borçlarımız her yıl artıyor. Ülkenin çıkış yolu bu iki modeli değiştirip tersine çevirmemiz gerekiyor.

- Salgın bankacılık sektörünü nasıl etkiledi? Online bankacılık yükselişe geçti, şubeler boşaldı. Bu dönüşümü nasıl yorumluyorsunuz? Nasıl bir gelecek öngörüyorsunuz?

ŞENVER: Salgın süresince online bankacılık işlemleri arttı. Şube işlem sayıları azaldı. İnsanlar evlerinden bankacılık işlemlerini internette ve mobil cep telefonlarından yapmayı tercih etti. Ancak salgın bankaların kredi portföyünü olumsuz yönde etkiledi. Esnaf ve küçük işletmeler satış yapamaz duruma gelince banka borçlarını zamanında ödeyemediler.

Bankalar kredi ve faizlerini tahsil etmekte zorluk çektiler. Birçok insan işini

kaybetti. Bazıları da maaşlarının sadece yüzde altmışını alabildiler. Gelirlerinde azalma olan insanlar harcamalarını kısmak zorunda kaldı. Tüketim azaldı. İnsanlar daha fazla banka borcuna ihtiyaç duydular. Çoğu kredi kartı limitlerini sonuna kadar kullandılar. Bu tür kredi artışları ise bankaları düşündürüyor. Çünkü tahsilat konusunda problem yaşamak riski artıyor.

Önümüzdeki dönemde BDDK Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun bankalardan istediği asgari sermaye rasyosunda, likidite rasyosunda, problemleri kredi tanımında ve kredilere ayrılacak karşılık oranlarında kolaylıklar yapması beklenebilir.

YABANCI SERMAYE FABRİKA KURMAYA, İŞ İMKANLARI YARATMAYA GELİYORSA KORKMAMAK GEREKİR

- Siz de yazılarımızda vurguluyorsunuz, finans-bankacılık sektöründe yabancı sermayenin ve özellikle Arap sermayesinin payı artıyor. Son olarak, Katar, Borsa İstanbul'a yüzde 10 oranında ortak oldu. Bu konudaki değerlendirmenizi bizimle paylaşır mısınız?

ŞENVER: Türkiye'nin arzu ettiği ekonomik büyüme oranlarına ulaşabilmesi için yabancı sermaye girişine ihtiyacı vardır. Kendi yurt için kazancımız bize yetmiyor. Yabancı parasına ihtiyacımız var. Yabancı

parası ülkemize iki şekilde girebilir.

Birincisi fabrika kurmak, iş kurmak için gelen yatırım sermayesi parası. İkincisi ise "sıcak para". Sıcak para diye tanımladığımız yabancı parası, ülkemizdeki para piyasalarında, döviz piyasasından ve sermaye piyasasından para kazanmak için gelen kısa vadeli kaynaklardır. Sıcak para ülkeye gelir, parasını kazanır ve tekrar çıkar geldiği ülkeye geri gider. Sıcak para fırsat kollayan, paradan, kağıtlardan ve arbitraj işlemlerinden para kazanmak isteyen yabancı parasıdır.

Bu nedenle belirli bir meblağın üzerinde sıcak paranın ülkeye girmesi tercih edilmez. Yurtdışından geldiği gibi geri giden paralar, geri giderken

ülkede likidite sıkıntıları yaratır. Döviz kurlarının ani yükselmesine neden olur. Bu nedenle yabancı sermaye Türkiye'ye fabrika kurmaya, iş imkanları yaratmaya geliyorsa bundan korkmamak gerekir.

TÜRKİYE BİLGİYE YATIRIM YAPMIYOR, ÜRETİME YATIRIM YAPMAYI UNUTTUK

- Deneyimli bir bankacı olarak, önümüzdeki dönemde iş insanlarına, yatırımcılara; yatırım anlamında olsun, verilecek kararlar anlamında olsun neler önerirsiniz? Sizin önerilerinizi şu şekilde de alabiliriz; "Şunları kesinlikle yapmayın" diyeceğiniz konular neler olabilir?

ŞENVER: İş insanlarına önümüzdeki

BİLGİYE VE ÜRETİME YATIRIM YAPMAYA BAŞLAMALIYIZ

Az sermaye çok banka borcu olarak iş yapmak dönemi bitecek. Yeterli sermayesi olmayanlar sermaye desteğini yurt dışındaki yatırımcılarda sağlamanın yollarını araştırmalıdır. Türkiye bilgiye yatırım yapmıyor. Üretime yatırım yapmayı unuttuk. Bilgiye ve üretime yatırım yapmaya vakit kaybetmeden başlamalıyız.

HER YIL NİSAN'IN ÜÇÜNCÜ PAZAR GÜNÜ; "KİTAP HEDİYE GÜNÜ"

Herkese Kitap Vakfı kitap okumayı sevdirmek, yaygınlaştırmak ve ihtiyaç sahiplerine kitap iletmek için birçok proje üretiyor. Kitap hediye etme alışkanlığını yaratabilmek için her yıl Nisan ayının üçüncü Pazar gününü "Kitap Hediye Günü" olarak ilan ettik. Tüm vatandaşlarımızı katılmaya davet ediyoruz.

dönemde yeni teknolojilere yatırım yapmalarını öneririm. Yeni teknolojileri yurt dışında bulmuş ve uygulamasına başlamış yabancı şirketler ile ortaklık kurup onları ülkemize yatırım yapmaya ikna etmeliler.

Eski zihniyeti bırakmalarını tavsiye ederim. Eski zihniyet dediğim

"sermayesiz iş yapmak" zihniyeti. İş insanlarımız çok az sermaye ile iş yapmaya alışmışlardı. Az sermaye çok banka borcu olarak iş yapmak dönemi bitecek. Bankalara güvenerek büyük yatırım yapanlar önümüzdeki dönemde zorluk çekecek. Yeterli sermayesi olmayanlar sermaye desteğini yurt

dışındaki yatırımcılarda sağlamanın yollarını araştırmalıdır.

Türkiye bilgiye yatırım yapmıyor. Üretime yatırım yapmayı unuttuk. Başkası yapsın, biz ithal edip kullanalım zihniyetini terk etmemiz gerekiyor. Bilgiye ve üretime yatırım yapmaya vakit kaybetmeden başlamalıyız.

DÜNYA CAHİLLİK ENDEKSİ ARAŞTIRMASINDA TÜRKİYE EN CAHİL 9. ÜLKE

- Sayın Bülent Şenver, kurucusu olduğunuz Herkese Kitap Vakfı, toplumdaki çok destek alan, beğeniyle söz edilen güzel bir proje... Kütüphanesiz köy okulu kalmaması dediniz, 10 kitap getirene mamografi tetkiki bedava dediniz, cezaevlerine kitap gönderdiniz, pandemi döneminde "evdeyim ama yalnız değilim" sloganı ile kampanya sürdürdünüz. Bunlar takip edebildiklerimiz, vakfın çalışmaları ve kampanyaları hakkında bilgi verir misiniz?

ŞENVER: Herkese Kitap Vakfı Türkiye'de kitap okumayı sevdirmek, yaygınlaştırmak ve ihtiyaç sahiplerine kitap iletmek için çalışmalar yapan bir vakıf. Türkiye'de yeteri kadar kitap okunmuyor. Türkiye yeteri kadar kitap okumuyor.

Okuma yeterliği konusunda 65 ülke arasında sonlarda 42. sırada yer alıyoruz.

Çocuklarımızın okuma becerisi ise 35 ülke arasında sonlarda 28. sırada. Öğretmenlerimizin sadece yüzde 33'ü düzenli kitap okuyor. Okullarımızın yüzde 70'inde kütüphane yok. Nüfusun yüzde 58'i ders kitabı dışında hiç kitap okumamış. Toplumun sadece yüzde 1'i düzenli kitap okuyor. Türk insanı ihtiyaç maddeleri sıralamasında kitabı 235. sıraya koymuş. Darbeli matkabı bile kitabın önünde bir sıraya yerleştirmiş! Kitap okumak ile ilgili bu olumsuz tablo sonucunda dünya cahillik endeksi araştırmasında Türkiye en cahil 9. ülke olarak belirlenmiş.

HERKESE KİTAP VAKFI KİTAP OKUMAYI SEVDİRMEYİ VE İHTİYAÇ SAHİPLERİNE İLETMEYİ HEDEFLİYOR

Herkese Kitap Vakfı kitap okumayı sevdirmek, yaygınlaştırmak ve ihtiyaç sahiplerine kitap iletmek için birçok proje üretiyor. Türk insanı çocuklarına kitap hediye etme alışkanlığı konusunda 180 ülke arasında en sonlarda 140'ıncı sırada yer almış. Kitap hediye etme alışkanlığımız yok.

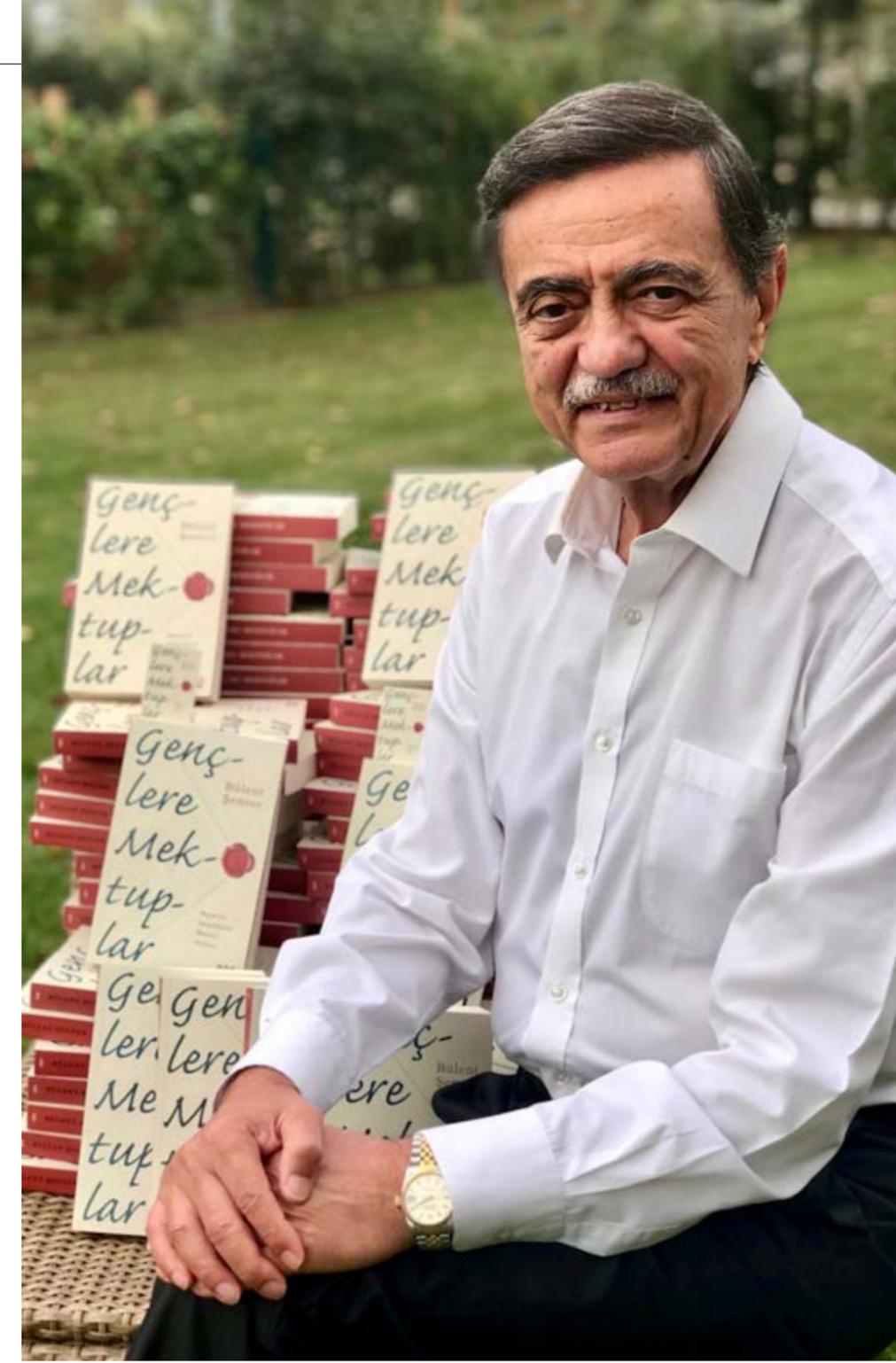
Halbuki kitap bir kişiye verilebilecek en değerli hediye. Türkiye'de kitap hediye etme alışkanlığını yaratabilmek için her yıl Nisan ayının üçüncü pazar gününü "Kitap Hediye Günü" olarak ilan ettik. Kitap Hediye Gününde herkesin birbirine kitap hediye etmesini istiyoruz. Tüm vatandaşlarımızı 2021'de beşincisi kutlanacak Kitap Hediye Gününe katılmaya davet ediyoruz.

ÖĞRETMENLER GÜNÜ'NDE 32 BİN ÖĞRETMENE HEDİYE KİTAP

- Bülent Bey, bu yıl Öğretmenler Günü'nde çok güzel bir çalışma yaptınız. Vakfınız 24 Kasım'da 32 bin öğretmene hediye kitap gönderdi. Bu anlamlı projeden söz eder misiniz?

ŞENVER: Dünya'nın her yerinde öğretmenler, insan topluluğunun en özverili ve saygıdeğer unsurlarıdır. Türkiye'de kitap okumayı sevdirmek, yaygınlaştırmak ve ihtiyaç sahiplerine kitap iletmek için çalışmalar yapan Herkese Kitap Vakfı, 24 Kasım tarihinde kutlanan "Öğretmenler Gününde" ülkemizin geleceğini şekillendiren ve eğitimin temel taşı olan otuz iki bin öğretmene birer kitap hediye etti.

Milli Eğitim Bakanlığı himayesinde gerçekleşen "Benden Sana Öğretmenim" Öğretmenler Günü kitap hediyesi uygulaması kapsamında bu yıl Grigory Petrov'un "Beyaz Zambaklar Ülkesinde"

isimli kitabı öğretmenlerimize hediye olarak verilmek üzere Bakanlığımız tarafından onaylandı.

Ülkelerin geleceği gençlere emanet edilir. Öğretmenler, gençlerimizin geleceğini şekillendiren değerli insanlardır. Bu kitap tüm öğretmenlerimize armağan olsun. 2021 yılında 24 Kasım Öğretmenler Gününde yüz bin öğretmenimize kitap hediye etmeyi hedefliyoruz.

- Kitapcan da Herkese Kitap Vakfı'nın maskotu... Kitapcan'ın öyküsünü anlatır mısınız? Okullarda öğrenciler tarafından nasıl karşılanıyor?

ŞENVER: "Kitapcan" Herkese Kitap Vakfı'nın maskotu. Kitapcan'ı Alametifarika reklam ajansının kurucu ortağı Uğurcan Ataoğlu yarattı. Kitapcan çok sevimli, canlı, hayat dolu, çocuklara kitap okumayı sevdirmek için projelerimizde kullandığımız

ÖĞRETMENLER GÜNÜNDE 32 BİN ÖĞRETMENE HEDİYE KİTAP
Herkes Kitap Vakfı, 24 Kasım tarihinde kutlanan "Öğretmenler Günü" ülkemizin geleceğini şekillendiren ve eğitimin temel taşı olan 32 bin öğretmene birer kitap hediye etti. "Benden Sana Öğretmenim" uygulaması kapsamında Grigory Petrov'un "Beyaz Zambaklar Ülkesinde" kitabı öğretmenlerimize hediye olarak verildi.

İŞ İNSANLARI TECRÜBELERİNİ GENÇLERLE PAYLAŞIYOR
Turklider.org adıyla dijital bir platform oluşturdum. Bu platformda benimle birlikte başka iş insanları tecrübelerini ve birikimlerini gençlerle paylaşıyor. Birçok tecrübeli insan tecrübelerini ve bilgilerini gençler ile paylaşmak konusunda cimri oluyor. Ben onları paylaşmak için zorluyorum.

maskotumuz. Her yerde ev dahil o kadar çok "Kitapcan" kelimesini kullanıyor ki beş yaşındaki torunum bir gün bana "Dede, Kitapcan senin çocuğun mu?" diye sordu. Onun bile dikkatini çekmiş "Kitapcan". Sorusuna cevap olarak "Kemalciğim, Kaan ve Nil benim iki çocuğum. Şimdi de Kitapcan benim üçüncü çocuğum oldu" dedim.

GENÇLERDE ETİK ANLAYIŞI BİLİNCİ OLUŞTURMAK VE ÜLKEMİZDE ETİK UYGULAMALARI ARTTIRMAK

- Sadece Herkes Kitap Vakfı değil, farklı alanlarda sosyal sorumluluk

çalışmalarımız var. Türk Lider Merkezi'ni kurdunuz, Etik Değerler Merkezi Vakfı'nın da kurucusu sizsiniz... Bu konularda da bilgi verir misiniz?

ŞENVER: Turklider.org adıyla dijital bir platform oluşturdum. Bu platformda benimle birlikte başka iş insanları tecrübelerini ve birikimlerini gençlerle paylaşıyor. Sitemin sloganı "Tecrübeleriniz ve Birikimleriniz Toprak Olmasın". Birçok tecrübeli insan tecrübelerini ve bilgilerini gençler ile paylaşmak konusunda cimri oluyor. Ben onları paylaşmak için zorluyorum.

Beni kırmıyorlar turklider.org sitesinde kendileri için açılmış olan Türklider odalarına bilgi ve tecrübelerini yazıyorlar.

Etik Değerler Merkezi Derneğini EDMER'i gençlerde etik anlayışı bilinci oluşturmak ve ülkemizde etik uygulamaları arttırmak amacıyla kurdum. Dokuz üniversitede Etik Lider Akademisi ELA programı uygulaması yapıyoruz. Bugüne kadar ELA Akademisinden yaklaşık iki bin gencimiz mezun oldu. Şu anda Etik Değerler Merkezi'nin Kurucu Onursal Genel Başkanı olarak çalışmalara katkı sağlıyorum.

GENÇLERE MEKTUPLAR: 78 DEĞERLİ İŞ İNSANININ GENÇLERLE PAYLAŞTIĞI KIYMETLİ TECRÜBELER

- *Bülent Bey, aynı zamanda bir yazarınız. Son kitabınız; Gençlere Mektuplar... Bize kitabınızı tanıtır mısınız?*

ŞENVER: "Gençlere Mektuplar" kitabında gençlerin ve yöneticilerin dikkat etmesi gereken konuları ele aldım. Uygulamalarında fayda olacak yönetim becerilerini ve ipuçlarını bu kitapta anlattım. Benden başka kitabın içinde 78 değerli iş insanının gençlerle paylaştığı kıymetli tecrübeler var. Kitabın adı "Gençlere Mektuplar" ancak içindekiler kendini geliştirmek isteyen her yaşta insana yol gösterecek değerli öğütlerle dolu bir hazine. Bu kitabı tamamlamak tam iki yılımı aldı. İyi ki iki yılımı bu kitap için harcamışım. Okuyanlar çok beğeniyor.

- *Diğer kitaplarımız hakkında da bilgi verir misinizi? Bir de şunu soracağım. Kitaplarımız ağırlıklı olarak gençlere yönelik olarak yaşam öğütleri, başarının sırlarını içeriyor. Gençlerden nasıl tepkiler alıyorsunuz?*

ŞENVER: "Kulağınıza Küpe Olsun", "Başardın Başarı Hapı" ve "Gençlere Mektuplar" kitaplarımı idefix.com veya dr.com.tr sitelerinden satın alanların bazıları kitaplarımı okuduktan sonra bana bulentsenver@gmail.com adresime mail gönderip beni şımartacak hakkımda güzel sözler gönderiyorlar. Daha çok kitap yazmamı istiyorlar. Yazmayı planladığım yeni kitaplar var. Kitap yazmak kolay bir iş değil. Ancak bizim gibi tecrübeli kişilerin kitap yazarak tecrübelerini ve birikimlerini bu dünyada bırakmaları gerekiyor. ■

Esaslı Bankacılık

- #1 **FAİZSİZ FİNANS ESASI**
Katılım bankacılığı, faizsiz finansman modeli sunar. Paradan para kazanmayı değil, ticari faaliyetleri esas alır.
- #2 **TİCARET ESASI**
Katılım bankacılığı, ekonomiyi kalkındıracak etik bir ticaret anlayışını benimser. Alım ve satımda netlik esastır.
- #3 **PAYLAŞMA ESASI**
Katılım bankacılığı; ticaret, vekâlet, ortaklık ve kiralama yöntemleriyle kullandığı finansmandan oluşan kâr ve zarar, katılımcılarıyla adilce ve söz verdiği gibi paylaşır.
- #4 **MEMNUNİYET ESASI**
Katılım bankacılığı, insan odaklı yaklaşımı gereği, müşterilerine üst düzey memnuniyet sağlamayı amaçlar. Hizmetlerini en iyi ve en kaliteli şekilde sunmak için azami çabayı gösterir.
- #5 **DENETİM ESASI**
Katılım bankacılığı, standart denetimlerin yanı sıra Katılım Bankacılığı ilkelerine uygunluk denetimine de tabidir. Değerlerimizle örtüşmeyecek, sağlığa zararlı olabilecek hiçbir ürünü veya ticari faaliyeti finanse etmez.
- #6 **YARDIMLAŞMA ESASI**
Katılım bankacılığı, elde ettiği kazancın bir kısmını sosyal sorumluluk projelerinde değerlendirerek sosyal dengenin sağlanmasına destek olur.
- #7 **TAM HİZMET ESASI**
Katılım bankacılığı, müşterilerinin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ürün ve hizmet çeşitliliğine sahiptir. Sektöre kazandırdığı özel ürünleri ve geleneksel bankacılığın katılım bankacılığı değerleriyle çelişmeyen tüm enstrüman ve imkânlarını bir arada sunar.
- #8 **SÖZLEŞME ESASI**
Katılım bankacılığı, müşterileriyle başlangıçta sözleştiği her şeyin geçerliliğini sözleşme boyunca korur. Sözleşmeye sadakat esastır.
- #9 **TOPLUMSAL FAYDA ESASI**
Katılım bankacılığı, toplumsal kalkınmaya destek olacak projelerin finansmanına öncelik verir. Ekonomik büyümeye ve toplumsal refaha katkı sağlar.
- #10 **ORTAKLIK ESASI**
Katılım bankacılığı her müşterinin bir ortak olduğunun bilincindedir ve her zaman birlikte kazanmayı esas alır.

Katılım bankacılığı güçlü esaslar üzerinde yükseliyor, Türkiye katılımı güçleniyor.

Katılım bankacılığını anlayanlar, emeklerinin ve alın terlerinin karşılığı olan birikimlerini gönül rahatlığıyla ekonomiyi kazandırıyor. Katılım bankacılığı büyüdükçe hem katılımcılar hem de Türkiye kazanıyor. Esaslarına bağlılıkla yükselen bu değeri tanıdıkça siz de yürekten katılacaksınız.

TKBB TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ